

Μακρυγιάννη Απομνημονεύματα
Φύλλο εργασίας

1. Πώς αυτοπαρουσιάζεται ο Μακρυγιάννης στην α' παράγραφο του κειμένου;
2. Γιατί έμαθε γράμματα σε μεγάλη ηλικία;
3. Να εντοπίσετε στο κείμενο τον σκοπό συγγραφής των Απομνημονευμάτων του Μακρυγιάννη.
4. Να σχολιάστε τις ακόλουθες φράσεις του κειμένου.

α) Ότι κρικέλα δεν έχει η γης να την πάρει κανείς εις την πλάτη του, ούτε ο δυνατός ούτε ο αδύνατος· και όταν είναι ο καθής αδύνατος εις ένα πράμα και μόνος του δεν μπορεί να πάρει το βάρος, και παίρνει και τους άλλους και βοηθούν, τότε να μην φαντάζεται να λέγει ο αίτιος εγώ· να λέγει εμείς. Ότι βάναμε όλοι τις πλάτες, όχι ένας.

β) Όσα έπαθε η πατρίς διά τους «νόμους» και το καλό αυτηνών, και όσα παλικάρια σκοτώθηκαν, δεν τα 'παθε η πατρίς εις τον αγώνα των Τούρκων.

γ) Εγώ την αλήθεια θα την ειπώ γυμνή.

5. Με ποιον τρόπο προσπαθεί ο Μακρυγιάννης να κερδίσει την εμπιστοσύνη των αναγνωστών του;
6. Ποιες είναι οι βασικές αρχές των Απομνημονευμάτων;
7. Ο Μακρυγιάννης κάνει λόγο για συλλογική και ατομική συνείδηση. Να εντοπίσετε τα αντίστοιχα χωρία στο κείμενο.
8. Ποιες είναι οι απόψεις του συγγραφέα για την πατρίδα, τη θρησκεία και την εθνική συνείδηση;
9. Ο Μακρυγιάννης επικρίνει την ιδιοτελή συμπεριφορά κάποιων αγωνιστών. Να σχολιάσετε την άποψή του. Δεν έρχεται σε αντίθεση με τη συλλογικότητα την οποία προβάλλει στο απόσπασμα;
10. Να εντοπίσετε ομοιότητες και διαφορές των κειμένων που ακολουθούν με το απόσπασμα του βιβλίου σας.

Παράλληλα κείμενα

α) Απομνημονεύματα Μακρυγιάννη, Επίλογος

Κι' όσα σημειώνω τα σημειώνω γιατί δεν υποφέρνω να βλέπω το άδικο να πνίγη το δίκιο. Διά 'κείνο έμαθα γράμματα εις τα γεράματα και κάνω αυτό το γράψιμον το απελέκητο, ότι δεν είχα τον τρόπον όντας παιδί να σπουδάξω· ήμουν φτωχός κ' έκανα τον υπερέτη και τιμάρευα άλογα κι' άλλες πλήθος δουλειές έκανα να βγάλω το πατρικό μου χρέος, οπού μας χρέωσαν οι

χαραμήδες, και να ζήσω κ' εγώ σε τούτην την κοινωνίαν όσο έχω τ' αμανέτι του Θεού εις το σώμα μου. Κι' αφού ο Θεός θέλησε να κάμη νεκρανάστασιν εις την πατρίδα μου, να την λευτερώση από την τυραγνίαν των Τούρκων, αξίωσε κ' εμένα να δουλέψω κατά δύναμη λιγώτερον από τον χερώτερον πατριώτη μου Έλληνα. Γράφουν σοφοί άντρες πολλοί, γράφουν τυπογράφοι ντόπιοι και ξένοι διαβασμένοι για την Ελλάδα – ένα πράμα μόνον με παρακίνησε κ' εμένα να γράψω, ότι τούτην την πατρίδα την έχομεν όλοι μαζί, και σοφοί και αμαθείς και πλούσιοι και φτωχοί και πολιτικοί και στρατιωτικοί και οι πλέον μικρότεροι άνθρωποι· όσοι αγωνιστήκαμεν, αναλόγως ο καθείς, έχομεν να ζήσωμεν εδώ. Το λοιπόν δουλέψαμεν όλοι μαζί, να την φυλάμεν κι' όλοι μαζί και να μην λέγη ούτε ο δυνατός «εγώ», ούτε ο αδύνατος. Ξέρετε πότε να λέγη ο καθείς «εγώ»; Όταν αγωνιστή μόνος του και φκειάση, ή χαλάση, να λέγη εγώ· όταν όμως αγωνίζονται πολλοί και φκειάνουν, τότε να λένε «εμείς». Είμαστε εις το «εμείς» κι' όχι εις το «εγώ». Και εις το εξής να μάθωμεν γνώση, αν θέλωμεν να φκειάσωμεν χωριόν, να ζήσωμεν όλοι μαζί. Έγραψα γυμνή την αλήθεια, να ειδούνε όλοι οι Έλληνες ν' αγωνίζωνται διά την πατρίδα τους, διά την θρησκεία τους, να ιδούνε και τα παιδιά μου και να λένε· «Έχομεν αγώνες πατριικούς, έχομεν θυσίες», αν είναι αγώνες και θυσίες. Και να μπαίνουν σε φιλοτιμίαν και να εργάζωνται εις το καλό της πατρίδας τους, της θρησκείας τους και της κοινωνίας. Ότι θα είναι καλά δικά τους.

β) Νίκος Γκάτσος, Μπαρμπαγιάννη Μακρυγιάννη

Μπαρμπαγιάννη Μακρυγιάννη
δε μας τα 'γραψες καλά
δες ο Έλληνας τι κάνει
για ν' ανέβει πιο ψηλά.

Μπαρμπαγιάννη Μακρυγιάννη
πάρε μαύρο γιαταγάνι
κι έλα στη ζωή μας πίσω
το στραβό να κάνεις ίσο.

Μπαρμπαγιάννη Μακρυγιάννη
δε μας τα 'γραψες σωστά
το φιλότιμο δε φτάνει
για να πάει κανείς μπροστά.

Μπαρμπαγιάννη Μακρυγιάννη
πάρε μαύρο γιαταγάνι
κι έλα στη ζωή μας πίσω
το στραβό να κάνεις ίσο.

γ) Ἄγγελος Σικελιανός, Ὡδὴ στὸ Μακρυγιάννη

Χαρὰ σὲ κειὸν ποῦ πρωτοσήκωσε
Ἄπ' τὶς σκόνες σκεπασμένο, τὸ δίστομο σπαθὶ τοῦ λόγου σου
στὸν ἥλιο Μακρυγιάννη.
Κι' ἀπάνω καὶ στὶς δυὸ πλευρὲς γραφὴ

Ἄπ' τῇ μιά, τὰ λόγια αὐτά Σου χαραγμένα, στρατηγέ μας:
«Τῇ λευτεριά μας τούτη δὲν τὴν ἤβραμε στὸ δρόμο,
καὶ δὲ θὰ μποῦμε εὐκόλα στοῦ αὐγοῦ τὸ τσόφλι,
γιατὶ δὲν εἴμαστε κλωσόπουλα, σ' αὐτὸ νὰ ξαναμποῦμε πίσω,
μὰ ἐγίναμε πουλιὰ καὶ τώρα πιὰ στὸ τσόφλι δὲ χωροῦμε».

Κι' ἀπ' τῇ δεύτερῃ πλευρά, γραφὴ ἄλλῃ χαραγμένη:
«Ἀπάνω στὴν ἀλήθεια μου ἀκόμα καὶ τὸ θάνατο τὸν δέχομαι
τὶς τόσες φορὲς τὸν θάνατο ἐζύγωσα, ἀδερφοί μου καὶ δὲ μὲ πῆρε,
ποῦ γιὰ τοῦτο τὸ θάνατο καταφρονῶ,
κι ἀπάνω στὴν ἀλήθεια μου πεθαίνω».

Χαρὰ σὲ κειὸν ποῦ πρωτοσήκωσε ἀπ' τὸ χῶμα αὐτὴν τὴ σπάθα
καὶ τέτοια διάβασε ἐπάνω τῆς βαγγέλια.